

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Rusko ukrajinský konflikt z pohledu mezinárodního práva

Seminář ČAK
6. května 2022

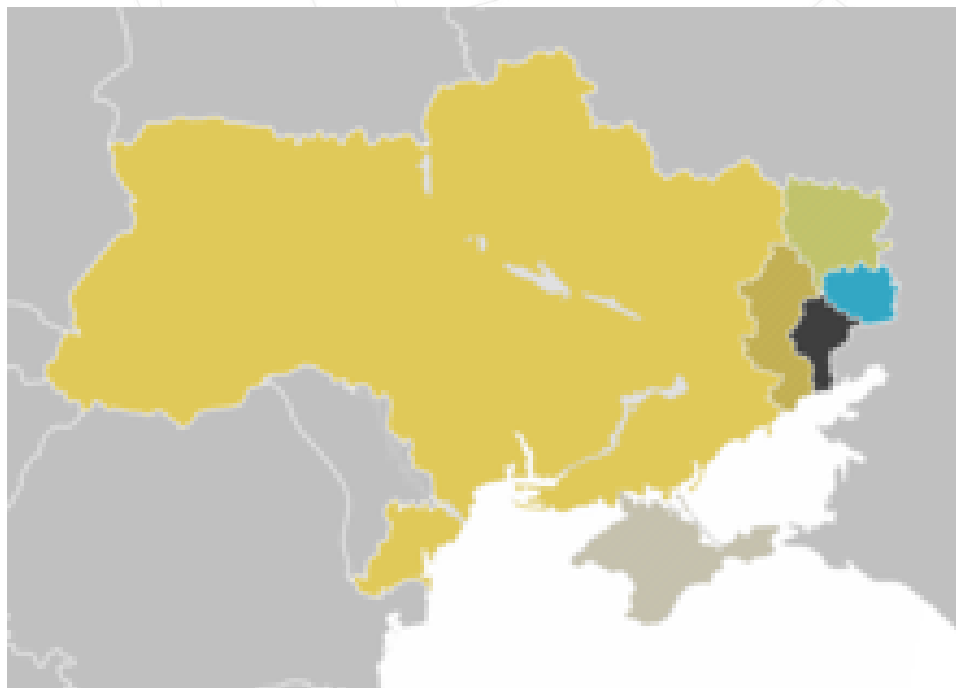
Rusko ukrajinský konflikt z pohledu mezinárodního práva

- Základní představení a analýza mezinárodně právně relevantních kroků Ruské federace do 24. 2. 2022
- Mezinárodněprávní úprava použití síly
- představení událostí, které lze charakterizovat jako porušení mezinárodního práva humanitárního
- představení událostí, které lze charakterizovat jako porušení mezinárodního práva lidských práv
- Mezinárodně trestněprávní aspekty

Univerzita Palackého
v Olomouci

...den před....

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

...den před....

- Minské dohody
 - Minský protokol září 2014
 - Minská dohoda II. Leden 2015
- Uznání Doněcké LR a Luhanské LR
 - 21. února 2022
 - Dohody o přátelství
- Vojenské operace poblíž r.-u. hranic

...den agrese...

- 24. února 2022
- Základní pravidlo
 - Zákaz použití síly (*ius ad bellum*) – *ius contra bellum*
 - Definice agrese rez. VS OSN 3314 (1975)
- Výjimky povolené MP
 - Individuální / kolektivní sebeobrana
 - Reaktivní sebeobrana
 - Pre-emptivní (anticipatorní) sebeobrana
 - Nikoliv preventivní sebeobrana (Putinův proslov)
 - Akce schválené RB OSN
 - Kapitola VII Charty OSN
- Výjimky tolerované některými politickými proudy
 - Humanitární intervence (koncept R2P)
 - Ochrana vlastního obyvatelstva

...den agrese.... Reakce mezinárodního společenství

- RB OSN – Stimpsonova doktrína – *ex iniuria ius non oritur*
 - Procesní zablokování
- VS OSN – vyslovilo se proti agresi
 - 141 hlasů pro, 5 proti (Rusko, Bělorusko, KLDR, Eritrea, Sýrie) a 35 se zdrželo
- Rada Evropy
 - Zbavení práva zastoupení (25.2)
 - Vyloučení pro flagrantní porušení zásad (16.3.- Parlam. shromáždění)
- ESLP
 - Vyloučení k 16.9. 2022
- EU
 - Odsouzení agrese
 - Ekonomické sankce – targeted/smart sanctions (seznamy)
 - Dočasná ochrana pro válečné běžence
 - IDP – internal displaced persons

...během agrese....MHP

- Pravidla mezinárodního práva humanitárního
- Definice ozbrojeného konfliktu
- *Ius contra bellum* nezávislé na *Ius in bello*
- MHP
 - Působnost *ratione loci*
 - (již) okupovaná území – efektivní kontrola
 - Území kde probíhají válečné operace
 - Zacházení s osobami v moci okupanta
 - Válečná okupace
 - Vedení bojových operací
 - Vyvolání následků?... **Posouzení ex ante**
 - Zásada rozlišování, proporcionality, preventivních opatření
- **Závažná porušení MHP jsou válečnými zločiny**
 - Individuální trestní odpovědnost (odpovědnost nadřízeného+ nelze se zbavit odpovědnosti poukazem na plnění příkazu)

...během agrese... „vedení bojových operací“

- Humanitární koridory - obležení
- Vyzbrojování civilního obyvatelstva
- Použití civilistů jako živých štítů
- Objekty zvláštní ochrany
 - Lékařské jednotky a doprava
 - Jaderné elektrárny
 - Kulturní dědictví a místa kultu
 - školy
- Užití zbraní
 - Kazetová munice
 - Zápalné zbraně
- Vedení námořní války

...během agrese...porušení LP

- LP závazky – Ukrajina/Rusko
- Derogace LP (MPOPP, EÚLP)
- Aplikace LP během ozbrojeného konfliktu
 - Teritoriální/ exteritoriální – efektivní kontrola - legální/nelegální vojenské akce státu přímo nebo prostřednictvím lokální správy
 - Aktivní vedení bojových akcí (kontext chaosu)/efektivní ovládnutí dobitého území
- Vztah LP a MHP
 - Souběžná (duální) aplikace
- Závažná porušení LP – zločiny proti lidskosti
 - Individuální trestní odpovědnost

...porušení LP...zločiny proti lidskosti

Čl. 7 Statutu MTS

Pro účely tohoto Statutu se „zločinem proti lidskosti“ rozumí kterýkoli z níže uvedených činů, spáchaný v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu při vědomí existence takového útoku:

- a) vražda;
- b) vyhlazování;
- c) zotročování;
- d) deportace nebo násilný přesun obyvatelstva;
- e) věznění nebo jiné závažné formy zbavení osobní svobody v rozporu se základními pravidly mezinárodního práva;
- f) mučení;
- g) znásilnění, sexuální otroctví, nucená prostituce, nucené těhotenství, nucená sterilizace nebo jiné formy sexuálního násilí srovnatelné závažnosti;
- h) persekuce jakékoli identifikovatelné skupiny nebo kolektivu z důvodů politických, rasových, národnostních, etnických, kulturních či náboženských nebo z důvodu pohlaví, jak je definováno v odstavci 3, či z jiných důvodů, jež jsou podle mezinárodního práva všeobecně považovány za nepřijatelné, v souvislosti s činy uvedenými v tomto odstavci nebo s jakýmkoli zločinem spadajícím do jurisdikce Soudu;
- i) nedobrovolné mizení osob;
- j) zločin apartheidu;
- k) jiné nelidské činy podobné povahy spočívající v úmyslném způsobení velkých útrap nebo těžké újmy na zdraví či poruchy duševního nebo tělesného zdraví.

...porušení LP ...

- Právo na život
- Zákaz mučení, nelidského či ponižujícího zacházení
- Právo na svobodu a osobní bezpečnost
- Právo na spravedlivý proces
- Svoboda projevu
- Svoboda shromažďování
- Právo na soukromý život
- Vlastnické právo
- Právo na vzdělání
- Právo na zdraví (vodu a jídlo)

...(mezinárodně) trestně právní aspekty....

- Univerzální jurisdikce
 - Válečné zločiny, zločiny proti lidskosti
- Mezinárodní úroveň
 - MTS – zahájení vyšetřování
 -(MSD Ukrajina v. Ruské federaci...Úmluva o potírání genocidia)...
- Národní úroveň